

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД»
МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ**
Кафедра _____

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни: «ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО»
за темою: «ВИДИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Студента (ки): Адамчик А.Г.
курсу: 4
групи: ІН16-9-22-Б1П(4.0д)
Спеціальність: Право
Керівник: к.ю.н., доцент кафедри
Лебедєв О.П.

Оцінка: _____
Національна шкала _____
Кількість балів: _____ ECTS _____

Члени комісії _____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

м. Чернігів 2026

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	6
1.1. Поняття та сутність інформаційної діяльності в правовій доктрині	6
1.2. Нормативно-правове регулювання інформаційних відносин в Україні .	9
РОЗДІЛ 2. КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ВИДІВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	12
2.1. Одержання, використання, поширення та зберігання інформації	12
2.2. Спеціальні види інформаційної діяльності: бібліотечна, архівна та видавнича справа	15
2.3. Особливості медіа-діяльності та журналістики в сучасних умовах	18
РОЗДІЛ 3. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОКРЕМИХ НАПРЯМІВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	21
3.1. Захист інформації та кібербезпека як складник інформаційної діяльності	21
3.2. Проблеми та перспективи вдосконалення законодавства про інформаційну діяльність.....	24
ВИСНОВКИ	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	32

ВСТУП

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку людської цивілізації інформація трансформувалася з допоміжного засобу комунікації у стратегічний ресурс, що визначає рівень національної безпеки, економічного процвітання та соціальної стабільності будь-якої держави. Перехід до інформаційного суспільства, що характеризується домінуванням інтелектуальної праці та цифрових технологій, зумовив появу нових суспільних відносин, які потребують якісного правового регулювання. Центральне місце в цих відносинах посідає інформаційна діяльність.

Актуальність дослідження видів інформаційної діяльності зумовлена декількома ключовими факторами. По-перше, динамічний розвиток інформаційних технологій (штучний інтелект, великі дані, блокчейн) випереджає темпи законотворчості, що створює правовий вакуум у визначенні прав та обов'язків нових суб'єктів цифрового простору. По-друге, в умовах повномасштабної збройної агресії проти України інформаційна сфера стала полем запеклого протистояння. Діяльність із поширення, захисту та верифікації інформації набула статусу безпекового імперативу. По-третє, європейська інтеграція України вимагає повної гармонізації вітчизняного законодавства із цифровим правом ЄС (зокрема, регламентами GDPR, DSA, DMA), що неможливо без чіткої теоретичної класифікації видів інформаційної діяльності.

Незважаючи на наявність базового Закону України «Про інформацію», багато аспектів спеціальних видів діяльності (архівної, бібліотечної, медійної) залишаються дискусійними в правовій доктрині. Потребує переосмислення баланс між правом на свободу слова та необхідністю захисту персональних даних і державної таємниці. Все це робить обрану тему курсової роботи не лише теоретично важливою, а й практично значущою для вдосконалення правозастосовної практики в Україні.

Мета дослідження полягає у проведенні комплексного теоретико-правового аналізу поняття, сутності та правової природи інформаційної діяльності, розробці системної класифікації її видів та дослідженні особливостей їх правового регулювання в умовах цифрової трансформації та сучасних безпекових викликів.

Для досягнення поставленої мети було визначено такі **завдання**:

1. Розкрити зміст категорії «інформаційна діяльність» через призму сучасних правових доктрин та чинного законодавства України.
2. Визначити специфічні ознаки інформаційної діяльності, що відрізняють її від інших видів соціальної та юридичної активності.
3. Проаналізувати систему нормативно-правових актів, що формують фундамент регулювання інформаційних відносин.
4. Здійснити детальну класифікацію видів інформаційної діяльності за змістом виконуваних операцій (збирання, зберігання, використання, поширення).
5. Дослідити правовий статус суб'єктів спеціальних видів діяльності: бібліотечної, архівної та видавничої справи.
6. Охарактеризувати особливості правового забезпечення інформаційної безпеки та кіберзахисту як невід'ємних складників інформаційної діяльності.
7. Виявити концептуальні проблеми чинного законодавства та запропонувати перспективні напрями його вдосконалення, зокрема в частині регулювання штучного інтелекту.

Об'єктом дослідження є сукупність суспільних відносин, що виникають, розвиваються та припиняються у процесі здійснення різних видів інформаційної діяльності суб'єктами права.

Предметом дослідження є система правових норм (конституційних, адміністративних, цивільних), що регулюють порядок провадження інформаційної діяльності, а також наукові концепції, підходи та судова практика у цій сфері.

Методи дослідження. Методологічну основу роботи складає діалектичний метод пізнання, що дозволяє розглядати інформаційну діяльність у її постійному розвитку та взаємозв'язку з технологічним прогресом. Також використано:

Формально-юридичний метод — для аналізу змісту норм Законів України «Про інформацію», «Про медіа» та інших актів.

Системно-структурний метод — для розробки класифікації видів діяльності та визначення їх ієрархії.

Порівняльно-правовий метод — для зіставлення вітчизняного законодавства із міжнародними стандартами (директивами ЄС).

Прогностичний метод — для обґрунтування перспектив прийняття Інформаційного кодексу України.

Джерельна база дослідження. Теоретичне підґрунтя роботи становлять праці провідних вітчизняних фахівців у галузі інформаційного права: І. В. Арістової, К. І. Беякова, В. Г. Пилипчука, В. М. Фурашева та інших. Нормативну базу склали Конституція України, міжнародні договори, ратифіковані Верховною Радою, закони та підзаконні акти, що регулюють інформаційну сферу.

Наукова новизна роботи полягає у спробі систематизувати види інформаційної діяльності не лише за класичними операційними ознаками, а й з урахуванням новітніх цифрових форм (обробка великих даних, діяльність у кіберпросторі), що потребують специфічних методів правового захисту.

Структура курсової роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, які розбиті на підрозділи, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи обумовлений необхідністю глибокого розкриття кожного з аспектів обраної теми.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Поняття та сутність інформаційної діяльності в правовій доктрині

Становлення інформаційного суспільства в Україні, що характеризується переходом від індустріальної економіки до економіки знань, зумовлює необхідність глибокого теоретичного переосмислення базових категорій інформаційного права. У цьому контексті центральною категорією постає «інформаційна діяльність». Вона не лише виступає об'єктом правового регулювання, а й є фундаментом для функціонування сучасних державно-правових інститутів, оскільки правотворчість, правозастосування та правоохоронна діяльність за своєю природою є специфічними видами роботи з інформацією.

У сучасній правовій доктрині інформаційна діяльність розглядається як складний, багаторівневий та динамічний процес. Вона охоплює всі етапи так званого «життєвого циклу» інформації: від моменту її генерації (створення) через стадії обробки, передачі та використання до моменту архівування або знищення. Згідно з базовими положеннями вітчизняного законодавства, зокрема Закону України «Про інформацію», інформаційна діяльність визначається як сукупність дій, спрямованих на задоволення інформаційних потреб суб'єктів права [1, с. 12]. Проте, як слушно зауважують науковці, таке легальне визначення є надто широким і дещо спрощеним, оскільки воно фіксує лише зовнішню мету діяльності, залишаючи поза увагою її внутрішню правову природу та специфіку взаємодії суб'єктів у цифровому середовищі.

Деталізація поняття інформаційної діяльності через призму наукових підходів дозволяє виокремити її складну структуру, яка традиційно включає наступні обов'язкові елементи:

Суб'єкти: фізичні та юридичні особи, органи державної влади, що вступають у правовідносини;

Об'єкт: сама інформація у її різноманітних формах (документована, цифрова, усна);

Засоби та методи: технічне обладнання, програмне забезпечення, алгоритми обробки даних;

Результат: юридично значущий наслідок (наприклад, реєстрація права, отримання витягу, оприлюднення нормативного акта).

Дослідники (зокрема І. В. Арістова, К. І. Беляков) наголошують на тому, що інформаційна діяльність характеризується низкою специфічних ознак, які відрізняють її від інших видів соціальної активності:

Цілеспрямованість та інтенціональність. Будь-яка активність у цій сфері не є випадковою; вона завжди спрямована на досягнення конкретного, прагматичного інформаційного результату. Це може бути отримання нових знань для наукових цілей, прийняття управлінського рішення державним службовцем або оприлюднення фактів журналістом для формування громадської думки [10, с. 45]. Без чітко визначеної мети процес оперування даними втрачає ознаки діяльності як правової категорії.

Системність та алгоритмічність. В умовах інформатизації дії із пошуку, збирання, аналізу та зберігання інформації перестають бути хаотичними. Вони підпорядковані суворим логічним та технічним алгоритмам, особливо при використанні автоматизованих систем та штучного інтелекту [11, с. 74]. Системність означає, що зміна одного елемента інформаційного ланцюжка (наприклад, формату зберігання даних) неминуче впливає на правовий режим всієї діяльності.

Правова регламентація та детермінованість. Оскільки інформація є цінним ресурсом, що може бути об'єктом права власності або містити відомості з обмеженим доступом, діяльність із нею жорстко обмежується нормами права. Це необхідно для запобігання порушенню прав третіх осіб на приватність, комерційну таємницю чи державну безпеку [14, с. 88]. Право

визначає межі дозволеного: де закінчується право на доступ і починається обов'язок щодо захисту інформації.

Інтелектуальний характер. На відміну від механічної праці, інформаційна діяльність завжди містить когнітивний компонент. Навіть технічне збирання даних вимагає встановлення критеріїв їх релевантності, що піднімає цю діяльність на рівень інтелектуально-правової творчості [18, с. 112].

У вітчизняній правовій доктрині тривалий час ведеться дискусія щодо теоретичного співвідношення термінів «інформаційна діяльність» та «інформаційні відносини». Більшість вчених схиляються до думки, що інформаційні відносини – це статична форма зв'язку між суб'єктами, визначена нормами права. У той же час діяльність – це динамічна, процесуальна форма реалізації їхніх прав та обов'язків у часі та просторі. Тобто діяльність є тим «двигуном», який наповнює правові відносини реальним змістом [18, с. 115].

Важливо розуміти, що в умовах глобальної цифровізації сутність інформаційної діяльності зазнає фундаментальної трансформації. Якщо раніше вона розглядалася переважно як допоміжна функція (забезпечення документообігу, архівування), то сьогодні вона виокремлюється у самостійну, потужну професійну сферу. Мова йде про ІТ-сектор, професійну дату-аналітику, кібербезпеку та сучасну мультимедійну журналістику. У цих сферах інформаційна діяльність є основним продуктом, що має високу ринкову вартість.

Окремої уваги заслуговує питання соціальної значущості інформаційної діяльності. Вона є інструментом реалізації конституційного права кожного на інформацію, що закладено у статтях 32 та 34 Конституції України. Це право є фундаментом демократичного устрою, оскільки без вільного обігу інформації неможливе існування громадянського суспільства [4, с. 5]. Активна діяльність із поширення суспільно важливих даних (наприклад, про стан довкілля, витрачання бюджетних коштів, декларації чиновників) забезпечує дієвий

громадський контроль за державним апаратом [15, с. 210]. Таким чином, інформаційна діяльність набуває ознак гарантії публічності та прозорості влади.

Науковці також виділяють психологічний аспект інформаційної діяльності. Оскільки людина є головним споживачем інформації, діяльність із її поширення має враховувати етичні норми та психологічну безпеку особистості. Це зумовлює появу таких інститутів, як захист від дезінформації та боротьба з маніпулятивними технологіями, що також є частиною правового регулювання інформаційної діяльності [20, с. 45].

Отже, поняття «інформаційна діяльність» у правовій доктрині слід трактувати як складну, інтелектуальну, системну та юридично регламентовану активність суб'єктів, що здійснюється за допомогою спеціальних засобів з метою задоволення інформаційних потреб та забезпечення прав особи, суспільства і держави. Її сутність полягає не просто в механічному переміщенні даних, а у створенні правових умов для безпечного та ефективного функціонування інформаційного простору України. Процес наукового пізнання цієї категорії триває, оскільки поява нових технологій (нейромережі, блокчейн) постійно розширює межі того, що ми називаємо інформаційною активністю [19, с. 147].

1.2. Нормативно-правове регулювання інформаційних відносин в Україні

Нормативно-правова база, що регулює інформаційну діяльність в Україні, є розгалуженою системою актів різної юридичної сили. Фундаментом цієї системи є Конституція України, яка у ст. 34 гарантує кожному право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань, а також право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір [4, с. 22].

Ключову роль у регулюванні грає Закон України «Про інформацію». Він визначає загальні правові засади одержання, використання, поширення та зберігання інформації, а також закріплює право на інформацію та право на її захист від втручання [1, с. 8]. Цей закон встановлює презумпцію відкритості інформації, за винятком випадків, передбачених законом.

Окрім загального закону, існують спеціальні акти, що регулюють окремі напрями:

Сфера медіа: Новий Закон України «Про медіа» (2022 р.) став революційним кроком у гармонізації українського законодавства з європейськими стандартами, зокрема Директивою ЄС про аудіовізуальні медіапослуги [2, с. 45]. Він охоплює діяльність не лише традиційних ТБ та газет, а й онлайн-медіа та платформ спільного доступу.

Захист даних: Закон «Про захист персональних даних» регулює діяльність з обробки інформації про фізичну особу, встановлюючи високі стандарти приватності [6, с. 14].

Кіберпростір та безпека: Закони «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах» та «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» формують правову рамку для діяльності із забезпечення цілісності та конфіденційності даних у цифровому середовищі [3, с. 15; 5, с. 10].

Важливим аспектом нормативного регулювання є інститут доступу до публічної інформації. Закон України «Про доступ до публічної інформації» покладає на суб'єктів владних повноважень обов'язок здійснювати інформаційну діяльність у формі оприлюднення документів та надання відповідей на запити [8, с. 33]. Це забезпечує прозорість державного апарату.

Проблемним моментом сучасної нормативної бази залишається певна фрагментарність та наявність застарілих норм у галузевих законах (наприклад, щодо архівної чи видавничої справи), які не повною мірою враховують реалії електронного документообігу [12, с. 56; 19, с. 145]. Також потребує вдосконалення механізм відповідальності за зловживання свободою інформаційної діяльності, зокрема в частині поширення дезінформації.

На міжнародному рівні Україна орієнтується на стандарти Ради Європи та ЄС. Правове регулювання дедалі більше зміщується від жорсткого державного контролю до саморегулювання та співрегулювання, особливо у сфері інтернету та медіа-послуг [16, с. 9].

РОЗДІЛ 2. КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ВИДІВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Одержання, використання, поширення та зберігання інформації

Класифікація інформаційної діяльності за змістом виконуваних операцій є базовою для інформаційного права України. Такий підхід дозволяє законодавцю чітко встановити права та обов'язки суб'єктів на кожному етапі «роботи» з інформаційним ресурсом. Закон України «Про інформацію» визначає чотири ключові види діяльності, кожен з яких має свою правову специфіку, механізми реалізації та межі обмежень.

1. Одержання інформації.

Одержання інформації – це початковий етап будь-якої інформаційної діяльності, що полягає у здобутті, придбанні, збиранні або накопиченні відомостей, документів та даних у будь-якій формі. Це право є фундаментальним і гарантується статтею 34 Конституції України [4, с. 22].

У правовому аспекті одержання інформації може здійснюватися двома основними шляхами:

- активне одержання: через запити на інформацію, проведення досліджень, інтерв'ювання, моніторинг відкритих джерел. Тут ключовим є Закон України «Про доступ до публічної інформації», який встановлює обов'язок розпорядників надавати дані на запит протягом 5 робочих днів [8, с. 33].
- пасивне одержання: через ознайомлення з оприлюдненими даними в офіційних друкованих виданнях, на вебпорталах або через медіа-ресурси [1, с. 5].

Важливою умовою законності одержання інформації є спосіб її здобуття. Законодавство забороняє збирання конфіденційної інформації про особу без її згоди (крім випадків національної безпеки) та використання незаконних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку [14, с.

92]. Таким чином, право на одержання інформації не є абсолютним і обмежується інтересами національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку.

2. Використання інформації.

Під використанням інформації розуміють безпосереднє задоволення інформаційних потреб суб'єктів права для здійснення їхньої професійної, наукової, господарської чи побутової діяльності [15, с. 210]. Це процес трансформації отриманих даних у нові знання, управлінські рішення або інтелектуальні продукти.

Використання інформації має наступні правові режими:

Використання для власних потреб: зазвичай не потребує спеціального дозволу, якщо інформація є відкритою.

Професійне використання: наприклад, використання адвокатом матеріалів справи або лікарем медичних даних пацієнта. У таких випадках використання обмежене режимом професійної таємниці [20, с. 88].

Використання з метою отримання прибутку: використання інформаційних баз даних у комерційній діяльності, що підпадає під регулювання права інтелектуальної власності та господарського законодавства [11, с. 80].

Основна правова проблема використання полягає у дотриманні авторських прав та недопущенні спотворення змісту інформації, що може призвести до порушення прав інших осіб [18, с. 120].

3. Поширення інформації.

Поширення інформації – це її розповсюдження, оприлюднення, реалізація інформаційної продукції або надання інформаційних послуг необмеженому чи визначеному колу осіб. Це найбільш «публічний» вид діяльності, де ризик правопорушення є найвищим.

Правові засади поширення вимагають від суб'єктів (особливо медіа) дотримання принципів достовірності, повноти та неупередженості. Забороняється поширення відомостей, що:

Закликають до насильницької зміни конституційного ладу;

Пропагують війну, жорстокість, расову чи релігійну нетерпимість [3, с. 15];

Містять завідомо неправдиву інформацію (дезінформацію), що шкодить репутації особи або державним інтересам [17, с. 42].

Сучасний Закон України «Про медіа» деталізує порядок поширення інформації через цифрові платформи, встановлюючи відповідальність за контент, що розпалює ворожнечу [2, с. 60]. Поширення інформації з обмеженим доступом (державної таємниці) тягне за собою сувору кримінальну відповідальність.

4. Зберігання інформації.

Зберігання інформації – це забезпечення цілісності, незмінності та доступності даних у часі. В епоху цифрової трансформації цей вид діяльності перетворився з простого архівування паперів на складний процес управління базами даних та хмарними сховищами [11, с. 74].

Правове регулювання зберігання включає:

Визначення термінів зберігання: наприклад, фінансова документація або персональні дані мають чітко визначені строки, після яких вони мають бути знищені або передані до архіву [9, с. 110].

Забезпечення режиму доступу: суб'єкт, що зберігає інформацію, зобов'язаний вжити технічних та організаційних заходів для запобігання несанкціонованому доступу (хакерським атакам, витокам) [5, с. 12].

Архівація: спеціальний режим зберігання культурно та історично значущих документів у Національному архівному фонді [13, с. 45].

Окрему складність становлять персональні дані. Згідно із законом, зберігання персональних даних має здійснюватися у формі, що дозволяє ідентифікувати фізичну особу, не довше, ніж це необхідно для мети їх обробки [6, с. 18].

Обмеження та спеціальні режими доступу. Завершуючи характеристику, слід наголосити, що кожен із зазначених видів діяльності функціонує в межах одного з трьох правових режимів доступу:

1. Відкрита інформація: доступ до якої вільний для всіх (за винятком обмежень щодо авторського права).
2. Інформація з обмеженим доступом:

Конфіденційна: належить фізичним чи юридичним особам (наприклад, комерційна таємниця).

Таємна: доступ до якої обмежений державою (державна таємниця).

Службова: необхідна для виконання державними органами своїх функцій [19, с. 145; 10, с. 124].

Будь-яка дія (одержання чи поширення) щодо інформації з обмеженим доступом без законних підстав є правопорушенням. Таким чином, зміст інформаційної діяльності завжди визначається балансом між правом людини на інформацію та правом на захист інформаційної безпеки та приватності.

2.2. Спеціальні види інформаційної діяльності: бібліотечна, архівна та видавнича справа

Спеціальні види інформаційної діяльності в правовій системі України виокремлюються за критерієм особливого суспільного значення та наявності специфічного правового статусу суб'єктів, що її здійснюють. На відміну від загальних інформаційних процесів, бібліотечна, архівна та видавнича справи мають на меті не лише оперативне задоволення потреб користувачів, а й стратегічне накопичення, систематизацію та збереження інтелектуального капіталу нації.

Бібліотечна справа як форма забезпечення права на знання. Бібліотечна справа є важливою складовою інформаційної діяльності, яка спрямована на збереження культурної спадщини, розвиток освіти та забезпечення конституційного права громадян на вільний доступ до джерел знань [12, с. 56].

Правове регулювання цієї сфери базується на Законі України «Про бібліотеки і бібліотечну справу».

Основними аспектами цієї діяльності є:

Формування та облік бібліотечних фондів: суб'єкти (бібліотеки різних рівнів) зобов'язані здійснювати наукове комплектування документів, що є об'єктами інформаційних відносин.

Інформаційно-бібліографічне обслуговування: це активна форма інформаційної діяльності, що полягає у створенні пошукових систем (каталогів), які полегшують доступ до інформації [10, с. 50].

Цифровізація фондів: сучасний етап розвитку передбачає переведення паперових носіїв у цифровий формат, що породжує нові правові колізії між правом на доступ до інформації та авторським правом [19, с. 148].

Держава гарантує безоплатність основних видів бібліотечних послуг у державних та комунальних бібліотеках, що підкреслює соціальну спрямованість цього виду діяльності.

Архівна справа та формування національної пам'яті. Архівна справа є специфічною галуззю інформаційної діяльності, яка регулює відносини щодо збирання, обліку та зберігання архівних документів. Ключовим об'єктом тут виступає Національний архівний фонд (НАФ) України [13, с. 90].

Специфіка правового режиму архівної діяльності полягає у наступному:

Право власності на документи: документи НАФ можуть перебувати у державній, комунальній або приватній власності, проте держава здійснює жорсткий контроль за їх цілісністю.

Обмеження доступу: на відміну від бібліотек, доступ до архівних документів може бути обмежений законом (наприклад, документи, що містять персональні дані або державну таємницю, мають термін обмеження доступу до 75 років) [9, с. 45].

Експертиза цінності: це унікальний вид інформаційної діяльності, де фахівці визначають, чи має документ історичну або наукову цінність, що є підставою для його вічного зберігання [16, с. 14].

Архівні установи виступають гарантами юридичної достовірності інформації, оскільки архівні довідки мають статус офіційних документів, на підставі яких реалізуються права громадян (наприклад, пенсійні права або право на реабілітацію).

Видавнича справа як процес тиражування інформації. Видавнича справа поєднує в собі інформаційну, господарську та творчу діяльність. Її правове регулювання здійснюється Законом України «Про видавничу справу». Метою цієї діяльності є підготовка, випуск та розповсюдження видавничої продукції.

Юридично значущими елементами видавничої справи є:

Суб'єкти: видавці, виготовлювачі та розповсюджувачі, які мають бути внесені до Державного реєстру [7, с. 22].

Обов'язковий примірник: це правовий механізм, згідно з яким видавець зобов'язаний безоплатно передавати встановлену кількість примірників кожного видання до бібліотек та архівів для довічного зберігання [1, с. 15].

Свобода видавничої діяльності: держава забороняє цензуру та незаконне втручання у творчу діяльність видавців, проте встановлює відповідальність за випуск антидержавної чи дискримінаційної літератури [3, с. 18].

Видавнича справа забезпечує перетворення інформації з авторського рукопису в доступний для суспільства інформаційний продукт. В умовах цифрової трансформації особливого значення набуває електронне видавництво, яке потребує нових підходів до захисту від піратства [17, с. 55].

Взаємозв'язок спеціальних видів діяльності. Бібліотечна, архівна та видавнича справи утворюють єдиний цикл збереження та розповсюдження знань. Видавництво створює інформаційний продукт, бібліотека забезпечує його публічне використання, а архів – довготривале зберігання документів, що мають історичну цінність. Спільним для них є те, що вони діють в інтересах всього суспільства, забезпечуючи «сталість» інформаційного простору [20, с. 74].

2.3. Особливості медіа-діяльності та журналістики в сучасних умовах

Сучасний етап розвитку інформаційного суспільства в Україні характеризується фундаментальною трансформацією сфери масової інформації. Медіа-діяльність сьогодні — це не просто професійне виготовлення та розповсюдження контенту, а складна екосистема, що поєднує технологічні інновації, правові обмеження воєнного часу та нові етичні виклики. Ключовим чинником, що визначив сучасне обличчя цієї сфери, стало прийняття у 2022 році Закону України «Про медіа», який прийшов на зміну застарілим актам про друковані ЗМІ та телебачення [2, с. 254].

Правова трансформація та нові суб'єкти медіа-діяльності. Однією з головних особливостей сучасної медіа-діяльності є розширення кола її суб'єктів. Якщо раніше правовий статус «засобу масової інформації» був чітко обмежений телебаченням, радіо та пресою, то нинішнє законодавство впроваджує термін «медіа», який охоплює:

Аудіовізуальні медіа (лінійні та нелінійні сервіси);

Онлайн-медіа (вебсайти, що регулярно поширюють інформацію під сталим брендом);

Платформи спільного доступу до відео та сервіси соціальних мереж (у контексті їхньої відповідальності за контент) [10, с. 145].

Особливістю онлайн-медіа є можливість добровільної реєстрації, яка, проте, надає журналістам таких ресурсів повноцінний правовий захист та професійні гарантії, передбачені для традиційних ЗМІ. Це стимулює вихід медіа-бізнесу з «тіні» та підвищує рівень відповідальності за поширену інформацію [19, с. 140].

Журналістська діяльність: професійні права та обов'язки. Журналістика в сучасних умовах — це діяльність, пов'язана зі збиранням, одержанням, створенням та поширенням масової інформації, що має суспільну значущість. Правовий статус журналіста в Україні включає унікальні гарантії, такі як право на нерозголошення джерел інформації (конфіденційність джерел), право

на проведення журналістського розслідування та право на вільний доступ до приміщень суб'єктів владних повноважень [14, с. 112].

Проте в сучасних умовах професія журналіста обтяжена додатковими обов'язками:

Дотримання стандартів достовірності: в епоху «фейк-ньюз» та маніпуляцій, обов'язок перевірки фактів стає не лише етичним, а й юридичним імперативом.

Дотримання гендерної рівності та недопущення дискримінації: сучасне медіа-право суворо забороняє поширення контенту, що містить заклики до ворожнечі або дискримінаційні висловлювання [20, с. 70].

Поділ фактів і оціночних суджень: це є основою для захисту журналіста в суді за позовами про захист честі, гідності та ділової репутації [15, с. 220].

Медіа-діяльність в умовах воєнного стану. Найважливішою особливістю сучасного етапу є функціонування медіа в умовах правового режиму воєнного стану. Держава запровадила низку вимушених обмежень, які безпосередньо впливають на журналістську діяльність:

Військова цензура та самоцензура: заборона на оприлюднення інформації про переміщення Збройних Сил України, наслідки обстрілів до моменту офіційного підтвердження, а також ідентифікаційні дані військовослужбовців. Порушення цих норм тягне за собою сувору кримінальну відповідальність (ст. 114-2 ККУ) [17, с. 55].

Акредитація: для роботи в зоні бойових дій журналісти зобов'язані проходити спеціальну процедуру акредитації при ЗСУ, що є формою правового регулювання доступу до інформації в інтересах національної безпеки [16, с. 14].

Інформаційний марафон: створення єдиної платформи мовлення для забезпечення населення перевіреною та оперативною інформацією, що є унікальним прикладом співпраці держави та приватних медіа-груп.

Цифровізація та соціальні мережі як медіа-простір. Сучасна журналістика дедалі більше зміщується у простір соціальних мереж та

месенджерів (Telegram, YouTube, TikTok). Це породжує проблему «громадянської журналістики», де особи без професійної підготовки та юридичної відповідальності поширюють інформацію на величезні аудиторії. Правова наука сьогодні шукає шляхи регулювання діяльності блогерів, які за обсягом аудиторії перевищують класичні медіа, але часто залишаються поза межами правового поля [18, с. 130].

Крім того, сучасна медіа-діяльність активно використовує штучний інтелект для генерації новин, перекладу та монтажу. Це ставить перед правом питання про «авторство» такого контенту та відповідальність за помилки, допущені ШІ у процесі автоматизованого збору інформації [19, с. 150].

Висновки щодо підрозділу. Отже, медіа-діяльність та журналістика в сучасних умовах трансформувалися з простого каналу передачі даних у складний інструмент формування соціальної реальності та забезпечення національної стійкості. Ключовими трендами є:

Перехід від державного контролю до співрегулювання (створення Органів співрегулювання у сферах онлайн-медіа, аудіовізуальних послуг тощо).

Пріоритет інформаційної безпеки над абсолютною свободою поширення інформації в умовах війни.

Технологічна конвергенція, де межа між текстовою, звуковою та візуальною журналістикою остаточно стирається в межах єдиних цифрових платформ.

Ефективне правове регулювання цієї сфери має забезпечити захист професійної діяльності журналіста, гарантувати свободу слова, але водночас створити дієві механізми захисту суспільства від дезінформації та ворожої пропаганди [20, с. 160].

РОЗДІЛ 3. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОКРЕМИХ НАПРЯМІВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

3.1. Захист інформації та кібербезпека як складник інформаційної діяльності

В умовах глобальної цифровізації та триваючої збройної агресії проти України, діяльність із захисту інформації перестала бути суто технічним допоміжним процесом і трансформувалася у стратегічний складник загальної інформаційної діяльності як держави, так і приватного сектору. Правове забезпечення захисту інформації в Україні сьогодні базується на фундаментальному розумінні того, що будь-яка операція з даними – будь то збирання, накопичення, зберігання чи поширення – несе в собі потенційні ризики порушення тріади інформаційної безпеки: конфіденційності, цілісності та доступності. Сучасна доктрина інформаційного права визначає захист інформації не як разову дію, а як безперервну діяльність, що супроводжує інформацію на всіх етапах її життєвого циклу.

Згідно із Законом України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах», об'єктом захисту є будь-яка інформація, що обробляється в системі, незалежно від її змісту, а обов'язок щодо забезпечення цього захисту покладається безпосередньо на власника системи або уповноважену ним особу [3, с. 15]. Це положення закріплює принцип відповідальності суб'єкта, який ініціює інформаційну діяльність, за безпеку даних, що опинилися в його розпорядженні.

Проте сучасна правова доктрина розглядає захист значно ширше, ніж просто технічне обмеження доступу. Це комплексна інтелектуальна та організаційна діяльність, що включає три взаємопов'язані рівні заходів:

Організаційні заходи. Вони складають управлінський фундамент захисту. Це діяльність із створення спеціалізованих служб захисту інформації (СЗІ), розробка внутрішніх регламентів, інструкцій для персоналу та політик

безпеки. Важливим аспектом є правове закріплення обов'язків працівників щодо нерозголошення інформації, яка стала їм відома у процесі професійної діяльності. Без належної організації «людський фактор» залишається найслабшою ланкою в ланцюгу інформаційної безпеки [10, с. 115].

Правові заходи. Цей напрям передбачає встановлення чіткої юридичної відповідальності (адміністративної, кримінальної, цивільно-правової) за несанкціоноване втручання в роботу інформаційних систем, а також за халатність суб'єктів, що призвела до неналежного зберігання чи витоку даних [17, с. 210]. Правові заходи також включають розробку стандартів і регламентів, які стають обов'язковими для виконання всіма учасниками інформаційних відносин.

Технічні заходи. Це безпосереднє використання засобів криптографічного захисту, систем виявлення вторгнень та антивірусного програмного забезпечення. В Україні особливе значення має вимога щодо наявності сертифіката відповідності – побудова комплексної системи захисту інформації (КСЗІ), яка підтверджує, що технічні засоби здатні протистояти актуальним загрозам [5, с. 12].

Кібербезпека як самостійна правова категорія отримала своє закріплення у Законі України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» [5, с. 10]. У широкому контексті інформаційної діяльності кібербезпека розглядається як стан захищеності життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави у кіберпросторі від кіберзагроз та кібератак. Важливим досягненням національного законодавства є виокремлення об'єктів критичної інформаційної інфраструктури – таких як банківська сфера, енергетика, транспорт та державне управління. У цих сферах вимоги до інформаційної діяльності є максимально суворими, а держава здійснює посилений моніторинг безпекових процесів, оскільки збій у їхній роботі може призвести до катастрофічних наслідків для всієї країни [16, с. 12].

Окремим, надзвичайно динамічним напрямом інформаційної діяльності є захист персональних даних. В умовах тотальної цифровізації, коли масиви

даних про особу стали називати «ною нафтою» ХХІ століття через їхню високу цінність для маркетингу та соціального інжинірингу, правове регулювання їх обробки виходить на перший план. Україна, прагнучи до гармонізації з європейським правовим простором, орієнтується на стандарти GDPR (General Data Protection Regulation).

Вітчизняне законодавство вимагає від будь-якого суб'єкта інформаційної діяльності не лише формального отримання згоди на обробку персональних даних, а й реального забезпечення прав суб'єкта даних.

Мова йде про:

Право на доступ: можливість особи знати, які саме дані про неї збираються і з якою метою.

Право бути забутим: обов'язок володільця видалити дані за вимогою особи або після досягнення мети їх збирання [6, с. 14].

Прозорість алгоритмів: обов'язок пояснити, як саме використовуються дані, особливо якщо це впливає на права особи (наприклад, при скорингу в банках чи автоматизованому відборі кандидатів на роботу) [15, с. 312].

Особливого значення цей аспект набуває у діяльності, пов'язаній із використанням технологій Big Data (великих даних) або систем штучного інтелекту. Оскільки такі системи здатні здійснювати глибоке профілювання особи, будь-який етап такої інформаційної діяльності повинен проходити крізь призму жорсткого етичного та правового фільтра захисту приватності. Недопущення дискримінації на основі автоматизованої обробки даних та захист від несанкціонованого стеження стають новими викликами для інформаційного права України [20, с. 160].

Таким чином, захист інформації та кібербезпека сьогодні інтегровані в саму сутність інформаційної діяльності. Жоден інформаційний проект – від маленького інтернет-видання до загальнодержавної бази даних – не може вважатися правомірним і завершеним, якщо в його архітектуру не закладено надійні механізми захисту інформаційних ресурсів та прав їхніх власників [19, с. 142].

3.2. Проблеми та перспективи вдосконалення законодавства про інформаційну діяльність

Незважаючи на стрімкі та безпрецедентні темпи цифровізації публічного сектору в Україні, що яскраво проявилися через успішну реалізацію проєктів «Дія», впровадження системи «Електронний суд» та запуск численних цифрових державних реєстрів, нормативно-правове поле, що регулює інформаційну діяльність, все ще залишається далеким від досконалості. Воно містить цілу низку системних прогалин, логічних колізій та застарілих конструкцій, які не лише створюють правову невизначеність, а й подекуди гальмують подальший інноваційний розвиток держави.

Перша і найбільш фундаментальна проблема – це критична фрагментарність правового регулювання. На сьогодні норми, що визначають порядок здійснення інформаційної діяльності, розпорошені по десятках різних за галузевою приналежністю актів: від Цивільного та Господарського кодексів до специфічних адміністративних регламентів. Це створює ситуацію «правового лабіринту», де суб'єкт діяльності (наприклад, ІТ-компанія чи медіа-холдинг) стикається з суперечливими вимогами різних відомств. Брак єдиного понятійного апарату призводить до того, що термін «інформаційна послуга» або «обробка даних» може трактуватися по-різному в податковому, цивільному чи кримінальному праві. У зв'язку з цим у науковій спільноті існує нагальна потреба у масштабній кодифікації – розробці та прийнятті Інформаційного кодексу України. Такий документ мав би стати своєрідною «Конституцією цифрового простору», яка б об'єднала загальні засади всіх видів інформаційної діяльності, встановила єдині стандарти взаємодії та ліквідувала дублювання функцій контролюючих органів [10, с. 320; 18, с. 288].

Друга проблема системного характеру стосується правової ідентифікації та статусу нових суб'єктів. Традиційне інформаційне право базувалося на чіткому розмежуванні: є професійні журналісти, є державні органи, і є пересічні громадяни-споживачі. Проте сучасна архітектура мережі Інтернет

стерла ці кордони. Сьогодні потужний вплив на інформаційний простір здійснюють блогери, лідери думок (інфлюенсери), агрегатори новин та, що найважливіше, автономні нейромережі (ШІ). Відсутність чіткого правового визначення їхніх прав, а головне – меж відповідальності, створює умови для безкарного поширення дезінформації, маніпулятивних технологій та мови ворожнечі [2, с. 254]. Сучасна держава вже не здатна здійснювати тотальний цензурний контроль, тому найважливішою перспективою тут є розвиток інституту співрегулювання. Ця модель передбачає, що держава лише встановлює загальні «правила гри» (рамки), тоді як професійні спільноти та технологічні гіганти самостійно розробляють детальні кодекси етики, механізми перевірки фактів (fact-checking) та алгоритми модерації контенту.

Третя проблема, що набуває гостроти щодня, – це моральна застарілість механізмів захисту авторського права в цифрову епоху. Класичне авторське право будувалося навколо фізичного носія та конкретної особи-автора. Сьогодні ж ми спостерігаємо кризу цієї парадигми: контент, створений штучним інтелектом (тексти, зображення, програмний код), не має чітко визначеного суб'єкта права. Хто є автором: розробник алгоритму, власник бази даних, на якій вчився ШІ, чи користувач, який сформував запит (промпт)? Окрім того, вільне та миттєве поширення цифрових копій у соціальних мережах фактично нівелює традиційні способи монетизації творчої праці. Це вимагає розробки абсолютно нових підходів до визначення суб'єкта права та впровадження автоматизованих систем виплати винагороди за використання контенту в мережі [19, с. 140].

Аналізуючи перспективи вдосконалення законодавства, можна виділити кілька магістральних напрямів, які визначатимуть обличчя українського інформаційного права в найближче десятиліття:

1. Глибока гармонізація з цифровим правом Європейського Союзу. На шляху до членства в ЄС Україна повинна не просто копіювати, а глибоко імплементувати положення таких фундаментальних регламентів, як DSA (Digital Services Act) – щодо регулювання цифрових послуг та

відповідальності платформ, та DMA (Digital Markets Act) – щодо забезпечення чесної конкуренції та обмеження монополізму технологічних гігантів. Це дозволить українським суб'єктам інформаційної діяльності працювати за єдиними з Європою правилами.

2. Розумна дерегуляція та перехід до «цифри за замовчуванням». Законодавство має позбутися анахронізмів у сферах, де паперовий документообіг лише гальмує процеси. Спрощення процедур для видавничої справи через перехід на електронну реєстрацію, створення національних цифрових бібліотечних платформ та відмова від фізичних архівів там, де це можливо без втрати цінності, – це шлях до економії ресурсів та підвищення доступності знань [12, с. 54].
3. Кардинальна модернізація системи боротьби з кіберзлочинністю. З огляду на гібридний характер сучасних конфліктів, інформаційна безпека стає частиною національної оборони. Необхідне посилення кримінальної відповідальності за атаки на критичну інфраструктуру, а також за використання інформаційних технологій для підриву суверенітету. Модернізація Кримінального кодексу має враховувати появу таких явищ, як дипфейки (deepfakes) та використання ботоферм для дестабілізації суспільства [17, с. 210].
4. Комплексне правове регулювання штучного інтелекту. Україна має шанси стати одним із лідерів у розробці етичної та правової рамки для ШІ. Необхідно розробити спеціалізований закон, який би встановив межі використання ШІ в інформаційній діяльності, особливо там, де це стосується прав людини: у судовому судочинстві (автоматизований розподіл справ), державному управлінні (надання адмінпослуг) та сфері безпеки.

Підсумовуючи, слід зазначити, що розвиток законодавства про інформаційну діяльність не повинен бути реактивним (лише як відповідь на проблеми). Він має бути проактивним – спрямованим на створення гнучкої, технологічно нейтральної та людиноцентричної правової бази. Така база має

надійно захищати права особи на приватність та свободу слова, але при цьому не створювати адміністративних бар'єрів, які могли б загальмувати інноваційний стрибок України як одного з лідерів цифрового світу [11, с. 256; 16, с. 17]. Майбутнє інформаційного права – у переході від жорсткого нагляду до розумного управління потоками даних в інтересах кожної людини та всього суспільства.

ВИСНОВКИ

У ході написання курсової роботи на тему «Види інформаційної діяльності» було проведено комплексне дослідження теоретичних, нормативних та практичних засад функціонування інформаційної сфери в Україні. На основі опрацьованого матеріалу та аналізу чинного законодавства можна сформулювати наступні узагальнюючі висновки та пропозиції:

1. Концептуалізація інформаційної діяльності в сучасній правовій доктрині. За результатами першого розділу встановлено, що інформаційна діяльність є фундаментальною категорією інформаційного права, яка відображає динамічний аспект інформаційних відносин. Вона не зводиться лише до технічних операцій із даними, а є складною інтелектуально-правовою активністю, спрямованою на задоволення інформаційних потреб особи, суспільства та держави.

Науковий аналіз дозволив виокремити ключові ознаки цієї діяльності: цілеспрямованість, системність, алгоритмічність та високий ступінь правової регламентації. Сутність інформаційної діяльності в умовах цифрової трансформації полягає в забезпеченні безперервного циклу «життєвого шляху» інформації. Було доведено, що в умовах інформаційного суспільства ця діяльність трансформується з допоміжної функції у самостійну професійну галузь, яка створює значну додану вартість і є базою для функціонування цифрової економіки [10, с. 112; 18, с. 280].

2. Системний аналіз видів інформаційної діяльності за змістом операцій. Дослідження показало, що класифікація, закріплена в Законі України «Про інформацію» (одержання, використання, поширення та зберігання), є логічною основою для диференціації правових режимів. Кожен із цих видів має власну специфіку:

Одержання інформації розглядається як реалізація фундаментального конституційного права на доступ до знань, що має бути максимально відкритим у демократичному суспільстві [4, с. 22].

Використання інформації виступає як процес внутрішньої інтелектуальної переробки даних, що має відбуватися з повагою до прав інтелектуальної власності [15, с. 312].

Поширення інформації є найбільш відповідальним етапом, де право встановлює жорсткі межі для недопущення пропаганди насильства, дезінформації та мови ворожнечі, особливо в період воєнного стану [3, с. 15].

Зберігання інформації в епоху Big Data перетворюється на діяльність із забезпечення цифрової стійкості та цілісності державних і приватних баз даних [11, с. 256].

Встановлено, що межа між цими видами дедалі більше розмивається через використання хмарних технологій, де зберігання та використання часто відбуваються одночасно.

3. Роль спеціальних видів інформаційної діяльності у збереженні національної ідентичності. Аналіз бібліотечної, архівної та видавничої справи дозволив стверджувати, що ці види діяльності мають особливий публічно-правовий статус. Вони є гарантами «сталого розвитку» інформаційного простору. Бібліотеки та архіви перестають бути лише фізичними сховищами і перетворюються на цифрові хаби знань.

Виявлено, що правове регулювання цих сфер потребує оновлення в частині стимулювання цифровізації та створення єдиних національних реєстрів культурної спадщини. Особливого значення набуває правовий механізм «обов'язкового примірника» як засіб збереження інтелектуального надбання нації в умовах глобалізації [13, с. 180; 12, с. 56].

4. Захист інформації та кібербезпека як імператив сучасності. У третьому розділі було обґрунтовано, що в умовах гібридних загроз діяльність із захисту інформації стає невід'ємною частиною будь-якого виду інформаційної активності. Кібербезпека в Україні пройшла шлях від вузькотехнічного терміну до загальнодержавного правового інституту.

Ми прийшли до висновку, що захист персональних даних має базуватися на принципах GDPR, де людина має повний контроль над своєю «цифровою

тінню». Будь-яка діяльність з обробки даних повинна бути прозорою, а алгоритми — пояснюваними. Держава має посилювати контроль над об'єктами критичної інформаційної інфраструктури, оскільки безпека даних у цих системах є синонімом національної безпеки [5, с. 10; 16, с. 17].

5. Шляхи вдосконалення інформаційного законодавства України. На основі виявлених проблем (фрагментарність, застарілість авторського права, невизначеність статусу ШІ) пропонується:

Прийняття Інформаційного кодексу України, який би став єдиним «центром тяжіння» для всіх галузевих норм.

Впровадження моделі співрегулювання для онлайн-платформ та блогерів, що дозволить ефективно боротися з фейками без введення жорсткої державної цензури [2, с. 254].

Розробка нормативної бази для штучного інтелекту, яка б визначала юридичну відповідальність за контент та рішення, генеровані автономними системами.

Гармонізація вітчизняних норм із Регламентами ЄС про цифрові послуги та ринки, що забезпечить інтеграцію України до Єдиного цифрового ринку Європи [19, с. 140].

6. Заключні міркування. Інформаційна діяльність у XXI столітті є основою життєдіяльності людини. Правове регулювання цієї сфери має бути динамічним, технологічно нейтральним і орієнтованим на людину. Головним завданням держави є створення такого правового середовища, де свобода інформації та захист приватності не суперечать одне одному, а створюють синергію для розвитку демократичного та безпечного інформаційного суспільства.

Україна має унікальний досвід цифрової стійкості, який має бути належним чином закріплений у нормах права та стати основою для формування нових міжнародних стандартів інформаційної діяльності. Подальші наукові дослідження у цьому напрямі мають зосереджуватися на

етичних аспектах цифровізації та правовому захисті когнітивної сфери людини від деструктивних інформаційних впливів [20, с. 160].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. Ст. 650.
2. Про медіа: Закон України від 13.12.2022 № 2849-IX. *Голос України*. 2022. № 254.
3. Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР.
4. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.
5. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 05.10.2017 № 2163-VIII.
6. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI.
7. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI.
8. Про Національний архівний фонд та архівні установи: Закон України від 24.12.1993 № 3814-XII.
9. Арістова І. В. Інформаційне право: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 320 с.
10. Беляков К. І. Інформаційне право: теорія і практика. Київ: КНТ, 2020. 256 с.
11. Костицький В. В. Етичні та правові засади інформаційної діяльності. *Право України*. 2022. № 4. С. 54–68.
12. Кузнецова М. Ю. Правове регулювання архівної справи в Україні. Харків: Право, 2021. 180 с.
13. Марущак А. І. Інформаційне право: доступ до інформації. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 240 с.
14. Панченко О. С. Право на інформацію в системі прав людини. Одеса: Гельветика, 2021. 312 с.

15. Пилипчук В. Г. Теоретико-правові основи інформаційної безпеки. *Інформація і право*. 2023. № 1. С. 9–17.
16. Савінова Н. А. Кримінально-правовий захист інформаційної діяльності. Київ: Логос, 2020. 210 с.
17. Фурашев В. М. Інформаційне право України: курс лекцій. Київ: НТУУ «КПІ», 2021. 288 с.
18. Цимбалюк В. С. Правове забезпечення інформаційної діяльності в умовах цифровізації. *Правова інформатика*. 2023. № 2. С. 140–152.
19. Шеломенцев В. П. Професійна етика юриста в інформаційній сфері. Київ: Юрінком Інтер, 2022. 160 с.